

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 24ης Ιανουαρίου 2019*

«Αίτηση αναιρέσεως – Άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου – Παραδεκτό – Διαδικασία προσαρμογής της προσφυγής – Ανάγκη προσαρμογής των ισχυρισμών και επιχειρημάτων – Περιοριστικά μέτρα κατά της Αραβικής Δημοκρατίας της Συρίας – Κατάλογος των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων – Καταχώριση του ονόματος του αναιρεσιόντος στον κατάλογο»

Στην υπόθεση C-313/17 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 26 Μαΐου 2017,

George Haswani, κάτοικος Yabroud (Συρία), εκπροσωπούμενος από τον G. Karouni, avocat,

αναιρεσιών,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

το **Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, εκπροσωπούμενο από τις A. Sikora-Kaléda και Σ. Κυριακοπούλου,

καθού πρωτοδίκως,

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους L. Havas και R. Tricot,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, προεδρεύουσα του πρώτου τμήματος, J.-C. Bonichot (εισηγητή), A. Arabadjiev, E. Regan και S. Rodin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

- 1 Με την αίτηση αναίρεσως, ο George Haswani ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 22ας Μαρτίου 2017, Haswani κατά Συμβουλίου (T-231/15, μη δημοσιευθείσα, στο εξής: ανααιρεσιβαλλομένη απόφαση, EU:T:2017:200), καθόσον με αυτήν το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως απαράδεκτο το αίτημά του περί ακύρωσεως της αποφάσεως (ΚΕΠΠΑ) 2016/850 του Συμβουλίου, της 27ης Μαΐου 2016, για την τροποποίηση της αποφάσεως 2013/255/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2016, L 141, σ. 125), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/840 του Συμβουλίου, της 27ης Μαΐου 2016, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 36/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2016, L 141, σ. 30) (στο εξής, από κοινού: πράξεις της 27ης Μαΐου 2016).

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, όπως είχε εφαρμογή επί της διαφοράς στον πρώτο βαθμό (στο εξής: Κανονισμός Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου), με τίτλο «Προσαρμογή της προσφυγής», έχει ως εξής:

«1. Οσάκις μια πράξη της οποίας ζητείται η ακύρωση αντικαθίσταται ή τροποποιείται από άλλη πράξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο, ο προσφεύγων μπορεί, πριν από την περάτωση της προφορικής διαδικασίας ή πριν από την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου να αποφανθεί επί της διαφοράς χωρίς διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας, να προσαρμόσει την προσφυγή του προκειμένου να ληφθεί υπόψη το νέο αυτό στοιχείο.

2. Η προσαρμογή της προσφυγής γίνεται με χωριστό δικόγραφο εντός της προβλεπομένης στο άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προθεσμίας εντός της οποίας μπορεί να ζητηθεί η ακύρωση της πράξεως που δικαιολογεί την προσαρμογή της προσφυγής.

3. Το υπόμνημα προσαρμογής περιέχει:

α) τα κατόπιν προσαρμογής αιτήματα·

β) εφόσον παρίσταται ανάγκη, τους κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμούς και επιχειρήματα·

γ) εφόσον παρίσταται ανάγκη, τα αποδεικτικά στοιχεία και τις προτάσεις αποδεικτικών μέσων που συνδέονται με την προσαρμογή των αιτημάτων.

4. Το υπόμνημα προσαρμογής συνοδεύεται από την πράξη που δικαιολογεί την προσαρμογή της προσφυγής. Σε περίπτωση μη προσκομίσεως αυτής της πράξεως, ο γραμματέας τάσσει στον προσφεύγοντα εύλογη προθεσμία για την προσκόμισή της. Αν, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, δεν γίνει η τακτοποίηση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει κατά πόσον η μη συμμόρφωση προς αυτή την επιταγή συνεπάγεται το απαράδεκτο του υπομνήματος προσαρμογής της προσφυγής.

5. Χωρίς να προδικάζει την απόφαση που θα λάβει το Γενικό Δικαστήριο επί του παραδεκτού του υπομνήματος προσαρμογής της προσφυγής, ο πρόεδρος τάσσει στον καθού προθεσμία για να απαντήσει στο υπόμνημα προσαρμογής.

[...]»

Το ιστορικό της διαφοράς, η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση

- 3 Ο αναιρεσείων είναι βιομήχανος, συριακής ιθαγένειας, ιδρυτής και συνιδιοκτήτης της HESCO, εταιρίας πετρελαίου και φυσικού αερίου.
- 4 Με δύο πράξεις της 6ης Μαρτίου 2015, το όνομά του προστέθηκε στον κατάλογο του παραρτήματος I της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 2013, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2013, L 147, σ. 14), καθώς και σε εκείνον του παραρτήματος II του κανονισμού (ΕΕ) 36/2012 του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 442/2011 (ΕΕ 2012, L 16, σ. 1), για τους ακόλουθους λόγους:

«Εξέχων Σύριος επιχειρηματίας, συνιδιοκτήτης της HESCO Engineering and Construction Company, μεγάλης τεχνολογικής και κατασκευαστικής εταιρίας στη Συρία. Έχει στενούς δεσμούς με το συριακό καθεστώς.

Ο George Haswani παρέχει στήριξη στο καθεστώς και αποκομίζει οφέλη από αυτό λόγω του ρόλου του ως μεσάζοντας σε συμφωνίες για την αγορά πετρελαίου του ΙΚΙΛ από το συριακό καθεστώς.

Επίσης, αποκομίζει οφέλη από το καθεστώς μέσω ευνοϊκής μεταχείρισης, μεταξύ άλλων μέσω της ανάθεσης σύμβασης (ως υπεργολάβος) με τη Stroytransgaz, μεγάλ[η] ρωσικ[ή] εταιρί[α] πετρελαίου.»

- 5 Στις 5 Μαΐου 2015, ο νυν αναιρεσείων ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο την ακύρωση των πράξεων της 6ης Μαρτίου 2015.
- 6 Στις 28 Μαΐου 2015 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/837, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255 (ΕΕ 2015, L 132, σ. 82), η οποία παρατείνει την απόφαση 2013/255 έως την 1η Ιουνίου 2016 και τροποποιεί το παράρτημα I της απόφασης αυτής. Την ίδια ημερομηνία, το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/828, για την εφαρμογή του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2015, L 132, σ. 3), με τον οποίο τροποποιήθηκε το παράρτημα II του κανονισμού 36/2012.
- 7 Με υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 23 Ιουνίου 2015, ο νυν αναιρεσείων προσάρμοσε την προσφυγή του προκειμένου να επιτύχει επίσης την ακύρωση της απόφασης 2015/837 και του εκτελεστικού κανονισμού 2015/828.
- 8 Στις 12 Οκτωβρίου 2015, το Συμβούλιο εξέδωσε, αφενός, την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/1836, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255 (ΕΕ 2015, L 266, σ. 75), και, αφετέρου, τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1828, για την τροποποίηση του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2015, L 266, σ. 1), με τον οποίο τροποποιήθηκε το παράρτημα II του εν λόγω κανονισμού (στο εξής: πράξεις της 12ης Οκτωβρίου 2015).
- 9 Οι τροποποιήσεις αφορούσαν κυρίως τα κριτήρια εγγραφής στους προσαρτημένους καταλόγους όσον αφορά το άρθρο 28, παράγραφος 2, της απόφασης 2013/255 και το άρθρο 15, παράγραφος 1α, του κανονισμού 36/2012. Ειδικότερα, τα κριτήρια της ευθύνης για την καταστολή ή της συνδέσεως με το καθεστώς συμπληρώθηκαν με έναν κατάλογο προσώπων που εμπíπτουν σε επτά κατηγορίες, μεταξύ των οποίων και οι «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία».
- 10 Με το από 29 Απριλίου 2016 έγγραφο το Συμβούλιο γνωστοποίησε στον αναιρεσείοντα την πρόθεσή του να τον διατηρήσει στους επίμαχους καταλόγους καθώς και την τροποποίηση της αιτιολογίας που έγινε δεκτή ως προς αυτόν. Ο αναιρεσείων απάντησε στο Συμβούλιο, μέσω του δικηγόρου του, με επιστολή της 12ης Μαΐου 2016.

- 11 Με τις πράξεις της 27ης Μαΐου 2016 το Συμβούλιο συμπεριέλαβε το όνομα του αναιρεσιόντος στα παραρτήματα των εν λόγω πράξεων με την ακόλουθη αιτιολογία:
- «Εξέχων επιχειρηματίας δραστηριοποιούμενος στη Συρία με συμφέροντα και/ή δραστηριότητες στον τεχνικό και κατασκευαστικό τομέα, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Έχει συμφέροντα και/ή σημαντική επιρροή σε διάφορες εταιρίες και οντότητες στη Συρία, ιδίως την HESCO Engineering and Construction Company, μεγάλη τεχνική και κατασκευαστική εταιρία.
- Ο George Haswani έχει στενούς δεσμούς με το συριακό καθεστώς. Παρέχει στήριξη στο καθεστώς και αποκομίζει οφέλη από αυτό λόγω του ρόλου του ως μεσάζοντος σε συμφωνίες για την αγορά πετρελαίου του ΙΚΙΛ από το συριακό καθεστώς. Επίσης, αποκομίζει οφέλη από το καθεστώς μέσω ευνοϊκής μεταχείρισης, μεταξύ άλλων μέσω της ανάθεσης σύμβασης (ως υπεργολάβος) με την Stroytransgaz, μεγάλη ρωσική εταιρία πετρελαίου.»
- 12 Με υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου την 7η Ιουλίου 2016, ο νυν αναιρεσιών ζήτησε να προσαρμόσει την προσφυγή του, προκειμένου να επιτύχει και την ακύρωση των πράξεων της 27ης Μαΐου 2016 (στο εξής: δεύτερο υπόμνημα προσαρμογής ή δεύτερο αίτημα προσαρμογής).
- 13 Με έγγραφο της 22ας Ιουλίου 2016, το Συμβούλιο υπέβαλε τις παρατηρήσεις του σχετικά με το δεύτερο υπόμνημα προσαρμογής, το οποίο έκρινε ελλιπές και ασαφές.
- 14 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο, μεταξύ άλλων, απέρριψε ως απαράδεκτο το δεύτερο αίτημα προσαρμογής με την αιτιολογία ότι, στο δεύτερο υπόμνημα προσαρμογής, ο νυν αναιρεσιών έπρεπε να αναφέρει τους κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμούς και επιχειρήματα προς στήριξη των ακυρωτικών αιτημάτων, σύμφωνα με το άρθρο 86, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.
- 15 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε συνεπώς, με τις σκέψεις 41 έως 47 της εν λόγω αποφάσεως, ότι, εφόσον το νομικό πλαίσιο σχετικά με τα περιοριστικά μέτρα ή τα κριτήρια εγγραφής στους καταλόγους τροποποιήθηκε, εναπόκειται στον νυν αναιρεσιόντα να προσαρμόσει τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματά του προκειμένου αυτά να ληφθούν υπόψη και ότι, εν προκειμένω, η απαίτηση αυτή δεν επληρούτο, καθόσον το δεύτερο αίτημα προσαρμογής περιορίστηκε μόνον στην επέκταση των αιτημάτων της προσφυγής, χωρίς παροχή περαιτέρω διευκρινίσεων ή επίκληση ενός νέου πραγματικού ή νομικού στοιχείου το οποίο να λαμβάνει υπόψη την εξέλιξη του εφαρμοστέου νομικού πλαισίου και, συγκεκριμένα, τη θέσπιση νέων κριτηρίων καταχωρίσεως.

Τα αιτήματα των διαδίκων ενώπιον του Δικαστηρίου

- 16 Ο G. Haswani ζητεί από το Δικαστήριο:
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, καθόσον κηρύσσει απαράδεκτο το δεύτερο αίτημα προσαρμογής·
  - κατά συνέπεια, να διατάξει την απαλοιφή του ονόματος του «George Haswani» από τα παραρτήματα των πράξεων της 27ης Μαΐου 2016·
  - να ακυρώσει τις πράξεις της 12ης Οκτωβρίου 2015·
  - να υποχρεώσει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταβάλει ποσό ύψους 700 000 ευρώ προς αποκατάσταση κάθε είδους βλάβης που υπέστη ο αναιρεσιών·

- να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου και στο σύνολο των δικαστικών εξόδων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.
- 17 Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·
  - να καταδικάσει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.
- 18 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 172 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως, υπέβαλε υπόμνημα αντικρούσεως με το οποίο συντάσσεται με τα αιτήματα του Συμβουλίου και ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της και να καταδικάσει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 19 Με τους λόγους αναιρέσεως που προβάλλει, οι οποίοι πρέπει να εξετασθούν από κοινού, ο G. Haswani υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι κρίνοντας अपαράδεκτο το δεύτερο αίτημα προσαρμογής για τους λόγους που αναφέρονται στη σκέψη 15 της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε τριπλή πλάνη περί το δίκαιο.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 20 Ο G. Haswani προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε μια πρώτη πλάνη περί το δίκαιο καθόσον παρέβη το άρθρο 86, παράγραφοι 4 και 5, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι, αν ο προσφεύγων παρέλειψε να επισυνάψει στο δικόγραφο του αντίγραφο της πράξεως που αιτιολογεί την ζητηθείσα προσαρμογή, ο Γραμματέας του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει ρητώς να τον καλέσει να προβεί στη σχετική τακτοποίηση εντός της προθεσμίας που έχει προηγουμένως ταχθεί, διαφορετικά το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να απορρίψει το αίτημα προσαρμογής ως απαράδεκτο. Κατά συνέπεια, εφόσον η μη προσκόμιση της πράξεως που δικαιολογεί την προσαρμογή της προσφυγής δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως το απαράδεκτο του αιτήματος προσαρμογής, κατά μείζονα λόγο πρέπει να ισχύσει το ίδιο και όσον αφορά την μη προβολή κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμών.
- 21 Η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση ενέχει, κατά τον αναιρεσείοντα, δεύτερη πλάνη περί το δίκαιο καθόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι μπορούσε να απορρίψει ως απαράδεκτα τα αιτήματα του δευτέρου υπομνήματος προσαρμογής που κατέθεσε ο νυν αναιρεσείων, χωρίς καν να εξετάσει εάν ο Γραμματέας τού είχε ζητήσει ή όχι να προβεί σε τακτοποίηση.
- 22 Η τρίτη πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε, κατά τον αναιρεσείοντα, το Γενικό Δικαστήριο αφορά τη μη λήψη υπόψη της φράσεως «εφόσον παρίσταται ανάγκη», που περιλαμβάνεται στο άρθρο 86, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, από την οποία προκύπτει ότι δεν ήταν απαραίτητη η προβολή κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμών και επιχειρημάτων, επειδή τα κριτήρια καταχωρίσεως στους καταλόγους είχαν τροποποιηθεί μεταξύ των αρχικώς προσβαλλομένων πράξεων και των πράξεων που προστέθηκαν στην προσφυγή με το αίτημα προσαρμογής.
- 23 Συναφώς, μολοντί δεν αμφισβητεί ότι οι πράξεις της 12ης Οκτωβρίου 2015 διεύρυναν τον αριθμό των προσώπων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο περιοριστικών μέτρων, ο G. Haswani θεωρεί «προφανές» ότι, εκτός από μικρές διαφορές στη διατύπωση, οι λόγοι των μέτρων που ελήφθησαν εις βάρος του κατά το έτος 2016 είναι κατ' ουσίαν οι ίδιοι με αυτούς των μέτρων που ελήφθησαν κατά το έτος 2015. Όμως, το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι λόγοι αυτοί δεν ήταν τεκμηριωμένοι,

- δεδομένου ότι κανένα από τα έγγραφα που προσκόμισε το Συμβούλιο δεν είχε επαρκή αποδεικτική αξία καθώς επρόκειτο είτε για ασαφή άρθρα του Τύπου είτε για αποσπάσματα ιστοσελίδων. Επίσης, ο G. Haswani θεωρεί ότι δεν μπορούσε να υποχρεωθεί να προβάλει κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμούς επί ποινή απαραδέκτου του αιτήματος προσαρμογής, καθόσον αυτό θα ήταν «περιττό».
- 24 Το Συμβούλιο εκφράζει αμφιβολίες όσον αφορά το παραδεκτό της αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία δεν προσδιορίζει επαρκώς τις παραβιασθείσες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, και θεωρεί ότι η δεύτερη προβαλλόμενη πλάνη περί το δίκαιο δεν είναι επαρκώς τεκμηριωμένη.
- 25 Κατά τα λοιπά, το Συμβούλιο θεωρεί ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι προδήλως αβάσιμη. Υπενθυμίζει τα επιχειρήματα που προέβαλε επιτυχώς κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στον πρώτο βαθμό με την ένσταση απαραδέκτου του δευτέρου υπομνήματος προσαρμογής.
- 26 Με τα επιχειρήματα αυτά επεκτείνονται στο αίτημα προσαρμογής οι απαιτήσεις που ισχύουν για τους ισχυρισμούς που διαλαμβάνονται στο εισαγωγικό δικόγραφο της δίκης το οποίο πρέπει, δυνάμει του άρθρου 76, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, να συνοδεύεται, επί ποινή απαραδέκτου, από έκθεση, έστω και συνοπτική, των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση.
- 27 Το θεσμικό αυτό όργανο εκτιμά ότι η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με το επίμαχο αίτημα προσαρμογής αποτελεί πάγια πρακτική του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο είχε ήδη απορρίψει με τον ίδιο τρόπο ένα άλλο αίτημα προσαρμογής (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Klyuyev κατά Συμβουλίου, T-341/14, EU:T:2016:47, σκέψεις 71 έως 73).
- 28 Το Συμβούλιο, βασιζόμενο στις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, ΗΧ κατά Συμβουλίου (C-423/16 P, EU:C:2017:848, σημείο 33), εκτιμά ότι ο κανόνας που απορρέει από τη φράση «εφόσον παρίσταται ανάγκη» του άρθρου 86, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει να εφαρμόζεται κατά περίπτωση και απαιτεί επί της ουσίας εκτίμηση, εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, σχετικά με την ανάγκη προβολής κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμών και επιχειρημάτων. Η ερμηνεία αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι οι τυπικές προϋποθέσεις, όπως αυτές του άρθρου 86, παράγραφος 3, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, δεν αποτελούν «αυτοσκοπό» αλλά αποσκοπούν στη διασφάλιση του κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα της διαδικασίας και στην παροχή στο Γενικό Δικαστήριο της δυνατότητας να εκδώσει τεκμηριωμένη απόφαση. Το Γενικό Δικαστήριο διαθέτει συναφώς ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως.
- 29 Η Επιτροπή παρενέβη στη διαφορά προς στήριξη των γραπτών παρατηρήσεων που υπέβαλε το Συμβούλιο, με την ίδια επιχειρηματολογία. Εμμένει ιδίως στον «ιδιαίτερα ελλιπή» χαρακτήρα του δευτέρου υπομνήματος προσαρμογής. Κατά την Επιτροπή, όταν ένα υπόμνημα είναι «τόσο ελλιπές», το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να κηρύξει απαράδεκτο το αίτημα προσαρμογής, του οποίου το βάσιμο δεν θα είναι σε θέση να εκτιμήσει.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 30 Πρέπει εξ αρχής να απορριφθούν οι ενστάσεις που προβάλλουν το Συμβούλιο και η Επιτροπή όσον αφορά το παραδεκτό της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως. Πράγματι, προκύπτει σαφώς ότι, με τους λόγους αναιρέσεως που προέβαλε, ο αναιρεσείων προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέβη το άρθρο 86, παράγραφοι 4 και 5, του Κανονισμού Διαδικασίας του, κρίνοντας, με τις σκέψεις 39 έως 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το δεύτερο αίτημα προσαρμογής έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτο, με την αιτιολογία ότι δεν περιελάμβανε κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμούς και επιχειρήματα. Οι προβληθέντες λόγοι αναιρέσεως εγείρουν, συνεπώς, νομικό ζήτημα το οποίο υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου.

- 31 Πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου ρυθμίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο προσφεύγων μπορεί, κατ' εξαίρεση από την αρχή του αμετάβλητου των αιτημάτων, να προσαρμόσει την προσφυγή του οσάκις μια πράξη της οποίας η ακύρωση ζητείται από το Γενικό Δικαστήριο αντικαθίσταται ή τροποποιείται από άλλη πράξη έχουσα το ίδιο αντικείμενο (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, ΗΧ κατά Συμβουλίου, C-423/16 P, EU:C:2017:848, σκέψη 18).
- 32 Ειδικότερα, από την παράγραφο 3, στοιχείο β', του εν λόγω άρθρου 86 προκύπτει ότι το υπόμνημα προσαρμογής της προσφυγής πρέπει, εφόσον παρίσταται ανάγκη, να περιέχει ισχυρισμούς και επιχειρήματα κατόπιν προσαρμογής σε σχέση με τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματα της προσφυγής.
- 33 Η χρήση της φράσεως «εφόσον παρίσταται ανάγκη» στη διατύπωση της εν λόγω διατάξεως καθιστά σαφές ότι το υπόμνημα προσαρμογής της προσφυγής πρέπει να συνοδεύεται από κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμούς και επιχειρήματα μόνον εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο.
- 34 Το συμπέρασμα αυτό επιρρωννύεται υπό το πρίσμα των σκοπών του άρθρου 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.
- 35 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, μολονότι είναι απολύτως δικαιολογημένο να εξαρτάται η προσαρμογή της προσφυγής από την πλήρωση ορισμένων τυπικών απαιτήσεων, ωστόσο τέτοιες απαιτήσεις δεν αποτελούν αυτοσκοπό, αλλά, αντιθέτως, αποσκοπούν στη διασφάλιση του κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα της διαδικασίας καθώς και στη διασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, ΗΧ κατά Συμβουλίου, C-423/16 P, EU:C:2017:848, σκέψη 23).
- 36 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 61 των προτάσεών του, θα ήταν αντίθετο προς την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και την οικονομία της διαδικασίας να απαιτείται από τον προσφεύγοντα που προσάρμοσε τα αιτήματά του να επαναλάβει, σε υπόμνημα προσαρμογής της προσφυγής, ισχυρισμούς και επιχειρήματα πανομοιότυπα με εκείνα που είχαν προβληθεί προς στήριξη των αιτημάτων του που βάλλουν κατά της αρχικώς προσβαλλομένης πράξεως.
- 37 Επομένως, όταν η μεταγενέστερη πράξη που προσβάλλεται με την προσαρμογή της προσφυγής είναι κατ' ουσίαν ίδια με την αρχικώς προσβαλλομένη πράξη, ή παρουσιάζει ως προς αυτήν μόνον αμιγώς τυπικές διαφορές, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ότι, με το να μη συνοδεύει το αίτημα προσαρμογής με κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμούς και επιχειρήματα, ο προσφεύγων είχε την πρόθεση εμμέσως πλην όμως κατά λογική αναγκαιότητα να στηριχθεί στους ισχυρισμούς και στα επιχειρήματα του εισαγωγικού της δίκης δικογράφου.
- 38 Σε μια τέτοια περίπτωση, εναπόκειται στο Γενικό Δικαστήριο, όταν εξετάζει το παραδεκτό του υπομνήματος προσαρμογής της προσφυγής, να εξακριβώσει αν η προσβαλλομένη με την προσαρμογή της προσφυγής πράξη παρουσιάζει, σε σχέση με την προσβαλλομένη με το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο πράξη, ουσιαστικές διαφορές που να καθιστούν αναγκαία την προσαρμογή των ισχυρισμών και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν προς στήριξη του εισαγωγικού της δίκης δικογράφου.
- 39 Εάν, μετά τον έλεγχο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι εσφαλμένως ο προσφεύγων δεν περιέλαβε στο υπόμνημα προσαρμογής της προσφυγής κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμούς και επιχειρήματα, τότε, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει ο G. Haswani, έχει την εξουσία, βάσει του άρθρου 86, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας, να κρίνει απαράδεκτο το υπόμνημα αυτό λόγω μη τηρήσεως του τυπικού κανόνα που προβλέπεται στην παράγραφο 3, στοιχείο β', του άρθρου αυτού, όπως και για κάθε έλλειψη τηρήσεως κανόνα που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο.

- 40 Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, το Γενικό Δικαστήριο δεν υποχρεούται να καλέσει προηγουμένως τον προσφεύγοντα να τακτοποιήσει την έλλειψη προβολής κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμών και επιχειρημάτων. Ειδικότερα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 48 έως 57 των προτάσεών του, το βάρος να εκτιμήσει την ανάγκη προσαρμογής των ισχυρισμών και των επιχειρημάτων της προσφυγής το φέρει ο προσφεύγων, ο οποίος έχει την πρωτοβουλία της δίκης και καθορίζει το αντικείμενο της διαφοράς, ιδίως με τα αιτήματα και τους ισχυρισμούς που προβάλλει, τόσο στο πλαίσιο του αιτήματος προσαρμογής όσο και στο πλαίσιο του εισαγωγικού της δίκης δικογράφου (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2017, *British Airways* κατά Επιτροπής, C-122/16 P, EU:C:2017:861, σκέψεις 86 και 87).
- 41 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, καίτοι με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, ΗΧ κατά Συμβουλίου (C-423/16 P, EU:C:2017:848, σκέψεις 22 έως 27), το Δικαστήριο προσήψε στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν παρέσχε προηγουμένως στον προσφεύγοντα τη δυνατότητα να τακτοποιήσει το αίτημα προσαρμογής λόγω της μη προσκομίσεως του χωριστού δικογράφου που απαιτεί το άρθρο 86, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, αυτό έγινε λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, εν προκειμένω της διφορούμενης διατυπώσεως της αποδόσεως του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου στη γλώσσα διαδικασίας που επέλεξε ο προσφεύγων.
- 42 Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως, προκειμένου να συναγάγει το συμπέρασμα ότι ο G. Haswani έπρεπε να έχει συνοδεύσει το αίτημά του περί προσαρμογής της προσφυγής με κατόπιν προσαρμογής ισχυρισμούς και επιχειρήματα, το Γενικό Δικαστήριο περιορίστηκε, στις σκέψεις 41 έως 47 της αποφάσεώς του, στο να επισημάνει ότι το νομικό πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων, και ειδικότερα των λόγων καταχωρίσεως των ενδιαφερομένων στους επίμαχους καταλόγους, είχε εξελιχθεί από την άσκηση της αρχικής προσφυγής και ότι οι προσβαλλόμενες με το δεύτερο υπόμνημα προσαρμογής πράξεις ελάμβαναν, μεταξύ άλλων, υπόψη την εξέλιξη αυτή, χωρίς να ελέγξει αν υπήρχε ουσιώδης διαφορά μεταξύ των συγκεκριμένων λόγων που έγιναν δεκτοί εις βάρος του G. Haswani με τις προσβαλλόμενες με το εισαγωγικό δικόγραφο της προσφυγής πράξεις, ήτοι τις πράξεις της 6ης Μαρτίου 2015, και τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/828 και αυτών που έγιναν δεκτοί εις βάρος του G. Haswani με τις προσβαλλόμενες με το δεύτερο υπόμνημα προσαρμογής πράξεις, ήτοι τις πράξεις της 27ης Μαΐου 2016, ερμηνευόμενες υπό το πρίσμα των πράξεων της 12ης Οκτωβρίου 2015.
- 43 Με τον τρόπο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο δεν προέβη στον έλεγχο που αναφέρεται στη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως.
- 44 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το σημείο 1 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να αναιρεθεί.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

- 45 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, μπορεί είτε να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει.
- 46 Δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως απαράδεκτο το δεύτερο αίτημα προσαρμογής της προσφυγής χωρίς να έχει προβεί στον έλεγχο που αναφέρεται στη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως και χωρίς να έχει ακούσει συναφώς τους διαδίκους, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η διαφορά δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση.

Επί των δικαστικών εξόδων

⁴⁷ Δεδομένου ότι η υπόθεση αναπέμπεται ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Αναιρεί το σημείο 1 του διατακτικού της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 22ας Μαρτίου 2017, Haswani κατά Συμβουλίου (T-231/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:200).**
- 2) Αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**
- 3) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)